

Savivaldybių žinios

LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ ASOCIACIJA

Nr. 1 (703)

2015 m. sausio 10 d.
Kaina 0,65 euro cento
Išėina šeštadieniais

Kokiais įvykiais bus paženklintos savivaldybės 2015 metais

6 p.

Jau penkioliktus metus iš eilės sausio 6 d. Vilniaus senamiesčio gatvėmis – nuo Aušros vartų iki Katedros aikštės vyksta Karališka procesija. Trijų metrų aukščio karūnuotos figūros – Kasparas, Merkelis ir Baltazaras, juos lydintys biblijinio epizodo veikėjai svečiams ir visai Lietuvai linkėjo derlingų ir sėkmingų metų

Romo Gurklio nuotr.

Šeštajai savivaldybės tarybos kadencijai baigiantis

Ją apžvelgia Klaipėdos rajono meras Vaclovas Dačkauskas _____ 7 p.

Koks bus naujasis Infrastruktūros įstatymas

Su pagrindinėmis įstatymo nuostatomis supažindina Seimo narys Algis Strelčiūnas _____ 7 p.

Metų geriausieji

Jonavoje pagerbti daugiausia kraštui nusipelnę žmonės, vilniečiams įteiktos Šv. Kristoforo statulėlės, kauniečiams – Gerumo kristalai, alytiškiams – simboliniai obuoliai _____ 4, 12, 13 p.

Kaip radviliškėčiai buvo pralenkę... laiką

Tris kadencijas buvusio Radviliškio rajono mero Vytauto Simelio žvilgsnis _____ 15 p.

„JIEMS RŪPI DAUGIAU NEGU SAVAS KIEMAS“

Genovaitė Paulikaitė

Tokiais žodžiais per padėkos vakarą
apdovanotus savo kraštui daugiausia
nusipelnčius žmones apibūdino
Jonavos rajono meras
MINDAUGAS SINKEVIČIUS.

Šviesos bokštas šviečia Jonavos svečiams

RAŠYTOJUI G. KANOVIČIUI – GARBĖS PILIEČIO VARDAS

Jonavos garbės piliečių sąrašas, kuriame įrašytas Bronislovas Lubys, Edvardas Prichodskis, Jeronimas Ralys, Jonas Sirvydis, Konstantinas Bogdanas, Stanislovas Gediminas Ilgūnas, Teresė Žižienė, Vincas Algirdas Pranckietis, papildytas vieno žinomiausių šiuolaikinių žydų rašytojo, gimusio tradicinėje Lietuvos žydų šeimoje Jonavoje, Grigorijaus Kanovičiaus pavarde. 2014 m. jo romanas „Miestelio romansas“ įvertintas Valstybinės kalbos inspekcijos diplomu už taisyklingiausią kalbą, bet jonavičiams svarbiau tai, kad šio romano veiksmas vyksta jų mieste.

Kadangi rašytojas negalėjo atvykti, Garbės piliečio regalias buvo įteiktos rašytojo sūnui Sergejui Kanovičiui, o jis perdavė tėvo padėką jonavičiams, perskaitydamas jo laišką. Laiške rašytojas itin jaudinančiai prisimena Jonavą.

Garbės piliečio regalias Jonavos rajono meras M. Sinkevičius įteikė rašytojo sūnui Sergejui Kanovičiui (kairėje), o jis perdavė tėvo padėką jonavičiams, perskaitydamas jo laišką

„Dėkoju Jonavos dangui, po kuriuo augs ir kuriame šykštuolė saulė šildė mano jaunas dienas. Dėkoju neužmirštamajai Vilijai, kuri gaivino mano sielą ir mano vaikiškas svajones. Dėkoju tų tolimų laikų žmonėms – visiems visų religijų Jonavos gyventojams, kurie savo gerumu nuspalvino ir praturtino mano vaikystę, žiauriai nutrukusių baisaus karo pradžioje. Dėkoju Viešpačiui Dievui už tai, kad su Jūsų pagalba Jis vėl grąžino mane į gimtąjį ir mylimą Jonavą nebe mažu berniuku, o Jonavos garbės piliečiu. Ačiū Jonavai ir jonavičiams!“

Jonava man nėra provincijos miestas, Jonava man buvo visas pasaulis. Karo audros išgintas į begalines Kazachstano stepes, vėliau į ledinį Uralą, aš atsidūriau kitokiame pasaulyje – nykiame ir svetimame, gyvenau jame ne tik ir ne tiek duona kasdien, o prisiminimais apie mano gimtinę.“

RYŠĮ STIPRINA NUOŠIRDI PADĖKA

„Manau, kad šiandien didžiausias savivaldybės stimulas verslui – sugebėjimas pastebėti ir įvertinti gerus verslininkų darbus“, – kalbėjo rajono meras M. Sinkevičius, džiaugdamasis apdovanojimų ir apdovanotųjų gausa. Kauno prekybos, pramonės ir amatų rūmų Jonavos filialo įsteigtas „Metų mecenato“ apdovanojimas įteiktas Leono Mirinausko II, „Metų bitė“ – Birutės Benaitienės II „Mubas“, „Metų inovacijų šauklys“ – UAB „Lonas“.

Rūmų padėkos raštu apdovanotas AB „Achema“ akcininkas, ilgametis bendrovės generalinis direktorius Jonas Sirvydis, o atkurto rūmų „Darbo žvaigždės“ medaliu – UAB „Baldai jums“ finansų direktorė Nijolė Meškauskienė.

Savivaldybės padėkos raštais pagerbti pirmąsias tris vietas konkurse „Metų ūkis 2014“ laimėję rajono ūkininkai Algirdas Sasnauskas, Juozas Plukys ir Gediminas Kontrimavičius. Už realią pagalbą sprendžiant neįgaliųjų įdarbinimą savivaldybės padėkos raštu apdovanojama Elmanto Mickevičiaus individuali įmonė „Technoera“. Už verslo idėją – mažoji bendrija „Jonavos žinios“. Už sėkmingą vaikų ir jaunimo užimtumo didinimą – VšĮ Vaikų ir jaunimo visapusiško lavinimo centras. Miesto simbolio „Šviesos bokštas“ statulėlės įteiktos UAB „Baldai jums“ už investicijas, eksportą, aktyvią partnerystę skatinant užimtumą ir jaunimo įdarbinimą. UAB „Mingridas“ – už eksportą ir Jonavos rajono gyventojų įdarbinimą. UAB „Gudžionys“ – už indėlį į miesto infrastruktūrą. Ir pagaliau – „Krištolinės gulbės“ apdovanojimas. 2014-ųjų „Krištolinėmis gulbėmis“ apdovanojama akcinė bendrovė „Achema“ už socialinę atsakomybę ir didžiausią mokestinį indėlį, UAB „Egsta“ – kaip sėkmingiausiai dirbanti statybos įmonė ir UAB „Lintera“ – už stabilumą.

PASIGENDA DIDESNIO PASITIKĖJIMO SAVIVALDA

Meras pasidžiaugė, kad tarp savivaldybės ir rajone kuriančio verslo mezgasi vis glaudesni ryšiai. Neatsitiktinai šiais metais Jonavos savivaldybė buvo pripažinta draugiškiausia savivaldybe verslui.

„Manyčiau, būtų šaunu, jei savivaldybės turėtume daugiau galimybių paremti verslą, nes kol kas ta parama labai minimali. Mes galime daryti nuolaidas tik nekilnojamojo turto, žemės ir žemės nuomos mokesčiams. Norėtusi verslui padėti daugiau. Norėtusi daugiau laisvumo. Elementarus pavyzdys – žemė. Savivaldybės savo žemės neturime. Žemė patikėta Nacionalinei žemės tarnybai. Susidaro įspūdis, kad valdžia nepasitiki žmonių išrinktais vietos atstovais. Kam reikalinga atskira tarnyba su savo skyriais ir skyreliais? Dėl to atsiranda daugybė derinimų, dėl jų stringa projektai“, – taip šiandieninę savivaldos padėtį apibūdino Jonavos rajono meras Mindaugas Sinkevičius.

Sveikinimas Jonų sostinės Jonavos žmonėms

„Krištolinėmis gulbėmis“ apdovanojama akcinė bendrovė „Achema“ už socialinę atsakomybę ir didžiausią mokestinį indėlį, UAB „Egsta“ – kaip sėkmingiausiai dirbanti statybos įmonė ir UAB „Lintera“ – už stabilumą

Audringais plojimais palydėti Jonavai nusipelnę žmonės

KOKIAIS ĮVYKIAIS BUS PAŽENKLINTOS SAVIVALDYBĖS 2015 METAIS

Be pagrindinio metų įvykio – pirmą kartą vyksiančių tiesioginių merų rinkimų (kovo 1 d.), vasaros pradžioje į Lietuvos savivaldybių asociacijos (LSA) narių suvažiavimą rinksis nauji savivaldybių tarybų nariai, delegatai, kurie turės priimti daug svarbių LSA parengtų nutarimų.

LSA sukanka 20 metų. Steigiamasis Savivaldybių asociacijos suvažiavimas įvyko 1995 m. birželio mėnesį. Asociacijos nariais tapo 55 (iš 56) savivaldybių. Netrukus po suvažiavimo buvo suformuoti ir Asociacijos valdymo organai.

Šiandieninė LSA vienija visus 60 savivaldybių, sprendžia savo narių – savivaldybių – bendrąsias problemas, atstovauja narių bendriesiems interesams valstybės valdžios ir valdymo institucijose, užsienio valstybių savivaldybių ir kitose tarptautinėse organizacijose, formuoja Asociacijos narių veiklos strategiją, stiprina vietos savivaldą. Tai, kad šiandien Lietuvoje yra tik viena, visoms savivaldybėms atstovaujanti bendra Asociacija – didelis privalumas, kurį vertina ir tarptautinės organizacijos.

Seimas 2015-uosius paskelbė Etnografinių regionų metais. Vyriausybės patvirtintoje programoje šiai progai numatyta konferencija „Etninė kultūra šiuolaikinių kultūros formų fone“, bus rengiamas studentų folkloro festivalis „O kieno žali sodai“, tradicinio dainavimo, muzikavimo, amatų stovykla jaunimui, tarmiškiausio pavadinimo lietuviško gaminių konkursas. Tarp Lietuvos regionuose numatytų renginių – geriausiai tradicijas puoselėjančios etnografinio regiono seniūnijos rinkimai, profesinių mokymo įstaigų mokiniams skirtas projektas „Lietuvos kulinarijos ir etninio paveldo išsaugojimas ir puoselėjimas“, įvairių dalykų mokytojų, integruojančių etninę kultūrą, kvalifikacijos tobulinimo seminarai ir kūrybinių laboratorijų ciklas. Kiekvieno regiono nacionaliniuose ir regioniniuose parkuose bus organizuojamas etnokultūrinių renginių ciklas: konferencijos, tradicinės šventės, renginiai, populiarinantys etnokultūrinės regionų tradicijas. Planuojama parengti kiekvieno etnografinio regiono renginių gidą. Vyriausybės programoje taip pat numatyta skatinti etnografinių regionų tyrėjus, mokslo ir studijų institucijas, rengti paraiškas konkurso būdu vykdyti mokslo tiriamuosius projektus. Tai puiki proga savivaldybėms pristatyti savo pasiekimus, išskirtinumą ir savitumą.

2015-ieji Lietuvoje yra paskelbti ir Mykolo Kleopo Oginskio metais. Seimas, atsižvelgdamas į tai, kad šiais metais sukanka 250 metų, kai gimė iškilus valstybės ir visuomenės veikėjas, diplomatas, kompozitorius Mykolas Kleopas Oginskis, ir į tai, kad šią sukaktį UNESCO ir valstybės narės įtraukė į pasaulio kultūrai, švietimui, mokslui, istorinei atminčiai svarbių sukakčių sąrašą, paskelbė 2015-uosius Mykolo Kleopo Oginskio metais.

Siekdama deramai paminėti iškilus žmogaus, Abiejų Tautų Respublikos politinio veikėjo, populiarių Europoje polonezų, mazurkų autoriaus M. K. Oginskio atminimą, Vyriausybė patvirtino jo 250-ųjų gimimo metinių minėjimo veiksmų planą. M. K. Oginskio jubiliejiniai minėjimo renginiai, parodos vyks Vilniuje, Rietave, Plungėje, taip pat ir už Lietuvos ribų – Paryžiuje (Prancūzija), Florencijoje (Italija).

Bus vykdoma Lietuvos ir kitų šalių archyvuose saugomų archyvinių dokumentų, susijusių su M. K. Oginskio, kitų kunigaikščių Oginskių gyvenimu ir veikla, paieška, su jais bus supažindinama visuomenė. Su kunigaikščių Oginskių paveldu taip pat bus galima susipažinti naujoje interaktyvioje interneto svetainėje, planuojama transliuoti ir televizijos laidą apie M. K. Oginskį. Šiai progai paminėti numatoma išleisti specialų pašto ženklą.

Rietave turėtų būti pastatytas paminklas, skirtas Mykolui Kleopui Oginskiui ir jo palikuonims, taip pat ketinama paženklinti Uogintų kaimo vietovę Kaišiadorių rajone, kurioje prasidėjo kunigaikščių Oginskių giminės istorija Lietuvoje, ir kt.

Sukanka 140 metų, kai gimė Druskininkų ir Varėnos savivaldybių pasididžiavimas Mikalojus Konstantinas Čiurlionis, dailininkas, kompozitorius (1875–1911).

Prienų rajono savivaldybė, kaip ir visa Lietuva, kovo 10 d. minės 85 metus, kai **gimė Justinas Marcinkevičius** – poetas, dramaturgas, prozininkas, vertėjas (1930–2011).

2015 m. sukanka 55 metai Elektrėnų miestui (1960), 15 metų Elektrėnų savivaldybei (2000 m. taip pat įsteigtos naujos Rietavo, Pagėgių, Kazlų Rūdos ir Kalvarijos savivaldybės). Sukanka 25 metai Elektrėnų parapijai. Šių sukakčių proga vasarą savivaldybė planuoja surengti šventę, kurios metu vyks parodos, sporto ir kultūros renginiai, koncertai. Šventėje dalyvaus ne tik Elektrėnų savivaldybės žmonės, bet bus pasikviesti ir partneriai iš užsienio, Vilniaus regiono savivaldybių, kiti garbūs svečiai. Elektrėnams nusipelnusiems asmenims bus padovanotas naujai išleistas leidinys apie Elektrėnų kraštą, suvenyrai su Elektrėnų atributika, kurie turės išliekamąją vertę.

2015 m. sukanka:

- 755 m. nuo Durbės mūšio (1260 m.);
- 645 m. nuo Rudavos mūšio (1370 m.);
- 630 m., kai sudaryta Krėvos sutartis (1385 m.);
- 605 m. nuo Žalgirio mūšio (1410-07-15);
- 580 m. nuo Pabaisko (Ukmergės) mūšio (1435 m.);
- 420 m., kai išleista M. Daukšos „Postilė“ (1595 m.);
- 410 m. nuo Salaspilio mūšio (1605 m.);
- 360 m., kai sudaryta Kėdainių unija (1655 m.);
- 220 m. nuo III Respublikos padalijimo (1795 m.);
- 110 m., kai įvyko Didysis Vilniaus seimas (1905 m. gruodžio 4–5 d.);
- 25 m., kai paskelbtas „Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos aktas dėl Lietuvos nepriklausomos valstybės atstatymo“ (1990-03-11);
- Susigiminiavę miestai minės (02.24) – ESTIJOS NEPRIKLAUSOMYBĖS DIENA;
- (11.18) – LATVIJOS NEPRIKLAUSOMYBĖS DIENA;
- (11.30) – MAŽOSIOS LIETUVOS PRISIJUNGIMO PRIE DIDŽIOSIOS LIETUVOS AKTO DIENA.

Parengė Romas Gurklys

ŠEŠTAJAI SAVIVALDYBĖS TARYBOS

KADENCIJAI BAIGIANTIS...

Klaipėdos rajono šeštojo šaukimo savivaldybės tarybos kadencija (2011–2015 m.) baigiasi. Iki kadencijos pabaigos planuojama sušaukti dar tris tarybos posėdžius. Svarbiausias sprendimas, kurį turės priimti šios kadencijos taryba – patvirtinti 2015 m. savivaldybės biudžetą nauja valiuta – eurai. Apie tai, kaip savivaldybei sekėsi pasinaudoti savomis ir 2007–2013 m. Europos Sąjungos paramos laikotarpio lėšomis, patirtimi dalijasi rajono meras Vaclovas Dačkauskas.

Prisimenant dvylikos metų patirtį rengiant ir tvirtinant savivaldybės biudžetus, galima drąsiai teigti, kad kasmet vis greičiau ir profesionaliau sekasi jį parengti ir patvirtinti. Taip yra todėl, kad kasmet atsinaujinanti savivaldybės administracijos valstybės tarnautojų ir specialistų komanda sėkmingai perima vakarietišką planavimo, projektų įgyvendinimo, programinių biudžetų rengimo ir mąstymo patirtį. Ši komanda per praėjusius ketverius metus įgyvendino daug sudėtingų projektų, priėmė daug iššūkių ir sėkmingai juos

įveikė. Aš, kaip rajono savivaldybės vadovas, esu labai dėkingas visai komandai ir visiems rajono žmonėms, prisidėjusiems prie 2014 metais pasiektų rezultatų: pagal gyvenimo kokybę – pirmą vietą tarp 60 savivaldybių („Veido“ žurnalo tyrimas) ir trečią vietą pagal ekonominę laisvę tarp 53 kaimiškųjų savivaldybių (Laisvosios rinkos instituto tyrimas). Tvirtai tikiu, kad ir ateityje mūsų savivaldybė neužleis pirmaujančių pozicijų ir dar sėkmingiau įgyvendins būsimo laikotarpio iškelto bet kokio sudėtingumo tikslus ir uždavinius. Esu dėkingas likimui, kad man tenka garbė dirbti su šia komanda. Džiugu matyti, kad mūsų visuomenėje pamažu nyksta ponų ir varguolių mentalitetas ir didėja pilietiškos visuomenės formavimosi apraiškų. Kasdien vis daugiau ir daugiau mūsų bendrapiliečių tampa neabejingi tam, kas dedasi už jų namų sienų. Puikus pavyzdys – per pastarąjį laikotarpį kaimų ir miestelių bendruomenių per vietos veiklos grupę įgyvendinti 38 projektai, kurių bendra vertė daugiau nei 7,5 mln. Lt. Į šį projektų skaičių neįeina nemažas skaičius mažos vertės (iki 25 tūkst. Lt) projektų, kuriuos bendruomenės įgyvendino tiesiogiai teikdamos paraišką Žemės ūkio ministerijai.

Per 2007–2013 m. laikotarpį mūsų savivaldybėje buvo įgyvendinti 56 projektai, kurie iš dalies finansuoti ES struktūrinių fondų, kitų ES programų, nacionalinių programų bei kitomis lėšomis. Iš šio skaičiaus būtent ES struktūrinių fondų iš dalies finansuojamų projektų buvo 30, iš kurių keturi įgyvendinti bendrai su partneriais – kitomis savivaldybėmis ar institucijomis. Bendra įgyvendintų projektų vertė – daugiau kaip 40 mln. Lt.

Šiuo metu dar įgyvendinama 16 projektų, iš kurių 9 iš dalies finansuojami 2007–2013 m. ES struktūrinių fondų lėšomis, o kiti iš dalies finansuojami kitų ES programų arba nacionalinių programų lėšomis. Bendra jų vertė – daugiau kaip 5 mln. Lt.

Visus minėtus projektus įgyvendino arba įgyvendina Klaipėdos rajono savivaldybės administracija, kai kuriuos – savivaldybės įstaigos.

Į šią statistiką nepatenka AB „Klaipėdos vanduo“ miestuose ir gyvenvietėse įgyvendinti projektai vandentvarkos srityje. Šių projektų vertė skaičiuojama dešimtimis milijonų litų.

Ateinantis 2014–2020 m. paramos iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų įgyvendinimo laikotarpis taip pat pareikalas iš visų mūsų įtempto darbo ir neleidžia užmigti ant laurų. Šio laikotarpio pabaigoje turime pasiekti mūsų valstybei iškeltą tikslą – 90 procentų BVP nuo ES šalių vidurkio. 2014 metų pabaigoje šis rodiklis buvo didesnis negu 74 procentai.

Turime pripažinti, kad jeigu ne Europos Sąjungos parama – mes dar ilgus dešimtmečius būtume gyvenę gana skurdžiai. Todėl po 2020 metų mūsų valstybės ir savivaldybių laukia didžiulis iššūkis – išmokyti tvarkytis taip, kad būtų galima gerai gyventi kuo savarankiškiau – jau daugiausia iš savo finansinių išteklių. Linkiu visiems bendromis jėgomis siekti šio tikslo!

KOKS BUS NAUJASIS INFRASTRUKTŪROS ĮSTATYMAS?

Algis Strelčiūnas, Seimo narys

Šiuo metu rengiamas naujas Infrastruktūros įstatymas, kurio tikslas sustabdyti priemiesčių plėtrą. Be to, priėmus šį įstatymą gyventojai neišvengs ir naujų mokesčių.

Iki šiol neturime vieno teisės akto, kuris reglamentuotų visus su infrastruktūra susijusius klausimus. Neaiškus ir kai kurių savivaldybių dabar taikomas 15 proc. savanoriškas mokestis už socialinę infrastruktūrą. Savivaldybėse turėtų būti sukurti specialūs infrastruktūros plėtrai skirti fondai. Šių fondų lėšos skiriamos tik infrastruktūros plėtrai. Savivaldybės turėtų nustatyti vienkartinį mokestį, kuris leistų realiai sukurti infrastruktūrą ir sudarytų galimybę kompensuoti išlaidas tiems, kurie investuoja į infrastruktūros sukūrimą. Taip pat negalima leisti, kad savivaldybės pačios nuspręstų, ar taikyti šį mokestį konkrečiam objektui, ar ne. Būtina šį procesą teisiškai reglamentuoti, kad valdininkams nekiltų pagundos piktnaudžiauti įstatymų spragomis.

Negalime priversti žmonių gyventi tik miestuose. Žmonės turi teisę statyti namus ten, kur jiems patogiau ir geriau gyventi. Bet privalu sukurti kompensacinį mechanizmą, kad statytojas nepatirtų visų

išlaidų. Nuo visų surenkamų mokesčių dalis skiriama ir infrastruktūrai išlaikyti, tai kodėl žmogus gyvendamas užmiestyje pats turi mokėti visus mokesčius? Ar, galvodami apie darnią miestų plėtrą, privalome užmiestyje gyvenančius žmones sugrąžinti į miesto centrą?

Šiandien didžiųjų Lietuvos miestų centruose įsikūrę prekybos centrai naudojami urbanizuotomis teritorijomis ir stengiasi vykdyti savo plėtrą tik už mūsų, mokesčių mokėtojų, lėšas. Neracionalus sprendimas statyti didelius prekybos centrus miesto centre, kurie tik didina automobilių srautus ir spūstis.

Europos patirtis rodo, kad miestų centrai skiriami mažoms privačioms parduotuvėms, kavinėms, viešosioms erdvėms ir edukacijos zonoms. Geras pavyzdys – Vilniuje, netoli Vilniaus tarptautinio oro uosto, prie Minsko plento, įsikūrusi IKEA parduotuvė. Prie parduotuvės pastato įrengta erdvi automobilių aikštelė, taip pat važiuoja ir miesto transportas. Puiki vieta parduotuvei, kuri nėra pačioje miesto širdyje.

Koks bus naujasis Infrastruktūros įstatymas, priklausys nuo kiekvieno iš mūsų. Norisi, kad šis įstatymas tarnautų žmonių gerovei, o ne suinteresuotoms savo nauda valdininkų grupelėms.

KAIP RADVILIŠKIEČIAI BUVO PRALENKĘ... LAIKĄ

Vytautas Simelis

Tris kadencijas (1995–2003 m.) buvau Radviliškio rajono meras. Laikas parodė, kad pokyčiai savivaldoje ėjo iš paskos to meto radviliškietėjų iniciatyvoms. Kad tai ne pasigyrimas, teliudija konkretūs faktai.

...2000 metai. Socialinės paramos skyrius apgultas pašalpų gavėjų. Su įtartinu kvapeliu ar be jo, su mažyliu ant rankų ar išsipuošusi jauna moteris, suvargęs amžiuje vyras ar jaunuolis, pasistatęs prie savivaldybės prabangią mašiną. Nors pašalpa nėra didelė, bet kodėl nepasiėmus.

Tuo metu, būdamas Radviliškio rajono meru, sukviečiau rajono tarybos narius pasitarti, kaip racionaliau panaudoti socialinei paramai skirtas lėšas. Buvo aptarti keli variantai, tačiau prieita prie nuomonės: jeigu esi sveikas, nors pagal nustatytą tvarką priklausau pašalpa, atidirbk.

Taip atsirado ir 2000 m. liepos 13 d. buvo priimtas rajono tarybos sprendimas „Dėl socialinių pašalpų“, kurio 1 punkte nutarta: „Organizuoti savanoriškus darbus darbingiems socialinės paramos gavėjams“. Iš viso tarybos sprendime buvo tik šeši punktai, tačiau juose tilpo viskas, kas šiandien parašyta keliuose įstatymuose, nutarimuose, įsakymuose. Tai lengvatos motinoms, auginančioms vaikus iki 8 metų, asmenims, slaugantiems neįgalius šeimos narius. Numatyta, kad talkininkaujama už visą suaugusio asmens pašalpos dydį, 8 valandų talka įvertinta 25 litais. Už talkininkavimo darbus buvo atsakingi apylinkių (miestų) seniūnai.

Šis tarybos sprendimas nebuvo populiarus tarp pašalpų gavėjų. Buvo rašomi skundai, bandoma neatvykti dirbti, samdomi kiti asmenys, kad atidirbtų. Tačiau atėjus į Socialinės paramos skyrių pašalpos ir gavus atsakymą, kad pinigų negaus, vieni susitaikė su tvarka, kiti nebeatvyko nei dirbti, nei pašalpos.

Radviliškietėjų patirtis pradėjo plisti tarp Lietuvos savivaldybių. Kitų savivaldybių me-

rai prašė atsiųsti tarybos sprendimą. Kelios savivaldybės pabandė šią tvarką įsivesti. Tačiau skundai pasiekė Vyriausybės atstovą Šiaulių apskrityje, kuris kreipėsi į teismą. Teismo sprendimu panaikintas rajono tarybos sprendimas. Iniciatyva sužlugdyta.

Priimdami sprendimą puikiai žinojome, kad prieštaraujame galiojančiai teisei bazei. Tuometinės Vyriausybės specialistams papasakojau apie Radviliškio rajone taikomą pašalpų mokėjimo tvarką, tačiau jokio rimtesnio susidomėjimo nesulaukiau. Reikėjo, kad praeitų dvylika metų, ir Lietuvoje „išrandamas dviratis“. 2012 metais pinigines socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams skyrimą kaip savarankišką funkciją buvo nuspręsta perleisti penkioms savivaldybėms: Akmenės, Panevėžio, Radviliškio, Raseinių ir Šilalės rajonų. Rezultatai pateisino lūkesčius – jose socialinės pašalpos gavėjų 2012-aisiais, palyginti su 2011 metais, sumažėjo 13,6 proc., o išlaidos socialinei pašalpai mokėti – net 20,1 procento. Veiksmingesniam lėšų panaudojimui pasitarnau socialinės apsaugos ir darbo ministro 2012 m. gegužės 24 d. įsakymas „Dėl telkimo visuomenei naudingai veiklai atlikti tvarkos aprašo patvirtinimo“. Nuo 2014 m. sausio 1 d. socialines pašalpas nepasiturintiems gyventojams pradėjo skirstyti ir mokėti visos savivaldybės.

Kita radviliškietėjų iniciatyva buvo seniūnų rinkimai.

...1997 metai. Pagal galiojančią teisinę bazę meras pasirenka seniūną ir savo įsakymu priima jį darbą. Nereikia atsiklausti visuomenės, rengti konkursų.

Kartu su tarybos nariais sutariame atlikti eksperimentą ir Šeduvos mieste surengti seniūno rinkimus patariamąsios apklausos būdu. Radviliškio rajono taryba 1997 m. balandžio 24 d. priima sprendimą „Dėl Šeduvos miesto seniūno rinkimo patariamąsios apklausos būdu nuostatų patvirtinimo“. Nuostatai parengti atsižvelgiant į savivaldybių tarybų įstatymo pagrindines nuostatas. Numatyta kandidato iškėlimo tvarka, informacijos sklaida žiniasklaidoje, biuletenių forma ir jų platinimas, balsavimo data ir laikas. Padėti organizuoti apklausą pasitelkti tie patys rinkimų komisijų nariai, kurie organizuoja savivaldybių tarybų, Seimo, Prezidento rinkimus. Atlygio už darbą neprrašė. Nuostatuose numatyta, kad meras įsipareigoja paskirti seniūnu tą kandidatą, kuris surinks daugiausia rinkėjų balsų, tačiau apklausoje turi dalyvauti daugiau kaip 50 proc. rinkėjų.

Apklausos diena buvo labai gražus sekmadienis. Į savo miesto „galvos“ rinkimus žmonės ėjo su gera nuotaika, šeimomis. Nors apklausai buvo skirtas trumpas laikas nuo 10 iki 15 val., balsavimo aktyvumas visus nustebino. Apklausoje dalyvavo apie 80 proc. rinkimų teisę turinčių Šeduvos miestelio gyventojų. Pirmadienį man teko atlikti formalumą ir paskirti seniūnu daugiausia balsų surinkusį kandidatą.

Dabar tai vieni, tai kiti vis garsiau pradeda kalbėti apie tiesioginius seniūnų rinkimus. Lietuvoje įteisinus tiesioginius merų rinkimus, siūloma įteisinti ir tiesioginius seniūnų rinkimus, taip pat nustatyti seniūnų teisę turėti savo biudžetą. Kiekvienuose savivaldybių tarybų rinkimuose seniūnai partijų surašomi į sąrašus. Surenka nemažai seniūnijos gyventojų balsų. Kai kurie patenka į rajono tarybą, tačiau atsisako mandato. Tam tikra prasme seniūnų dalyvavimas savivaldybės tarybos rinkimuose yra jų pačių siekis išlaikyti savo, kaip seniūnų, pozicijas. Vis dėlto tai yra tam tikra žmonių apgavystė. Tokių gudravimų būtų galima išvengti, jei tiesiogiai būtų renkami ir seniūnai – tuomet žmonės tikrai žinotų, už ką balsuoja ir kam patiki konkrečią atsakomybę.

Pateikdamas tik du pavyzdžius, norėjau pasakyti, kad reikia daugiau pasitikėti savivalda, leisti improvizuoti neperžengiant įstatymų (ir ne tik), skatinti iniciatyvas, o ne slopinti.

Mečišlovo Ščepavičiaus pieš.

